

ELS CRÍTICS

literatura
JOSEP GRAS

A 'Animal trist' els dos amants viuen una relació clandestina d'efectes imprevisibles, que deixarà una empremta obsessiva en la protagonista. La narradora l'evoca des de la vellesa, intensa i reconstruïda amb volguda imprecisió, a través d'un relat subjectiu que no defuig la crítica a una "època singular" i abjecta. Monika Maron la va conèixer de ben a prop.

La ganyota del braquiosaure

Animal trist
MONIKA MARON

Traducció de Carlota Gurt
Club Editor
Barcelona, 2022
209 pàgines

“L’únic que no es pot deixar perdre és l’amor, a la vida”, diu la protagonista en diferents moments del seu llarg monòleg, en què evoca la relació amb en Franz, l’home a qui va estimar i, finalment, va perdre. La narradora, des de la vellesa actual —a una edat avançada que no acaba de precisar—, rememora el que ha estat la seva existència, sobretot a partir de la coneixença de la persona que —convertint-se fins i tot en una obsessió— hi va donar un sentit nou i absolutament transformador. L’impuls amorós, lluny de créixer dins del marc d’unes rutines més o menys plàcides, es fa imparabile i també devastador quan ha d’expressar-se sotmès a clandestinitats i incerteses.

Aquesta és una de les conclusions més suggerents que extraiem d’*Animal trist* (*Animal triste*, 1996; la novel·la que projectà internacionalment l’escriptora alemanya Monika Maron i que és l’única traduïda de moment al nostre país, tant en català com en castellà), la que vertebrava el relat commovedor de la dona enamorada, culta i rebel que contempla-

va meravellada el braquiosaure del museu d’història natural on treballava. Però les reflexions que impregnen aquesta història de desenllaç inesperat van molt més enllà del que podria ser la crònica sense cronologies d’un desengany sentimental: la vellesa —amb la seva crueltat intrínseca, “si hi ha res de bo que pugui dir-ne (de la vellesa) és que et prepara doblement per a la mort”, diu la protagonista mentre parla de la decadència física i mental amb una sinceritat aclaparadora—; les dificultats d’estimar sense massa renúncies; el patetisme de veure’s captiu de l’altre; la fragilitat de la memòria, al cap i a la fi, que distorsiona la veracitat dels fets viscuts.

A *Animal trist* la veu en primera persona que reconstrueix el seu passat —empeltada, com no podria ser d’una altra manera, de les vivències de l’autora— insisteix a dotar d’un caràcter intemporal la relació amb en Franz, com si hagués succeït al marge de les convulsions polítiques i socials del moment. Ella mateixa diu: “Per a mi, el temps amb en Franz continua sent un temps intemporal, no ordenat per cap comptador...” Aquesta

Monika Maron

voluntat de perdurar, tot i el desgast inexorable dels anys, converteix l'ésser desitjat en un vestigi —encara real, si més no en el seu pensament— d'un altre món, idealitzat però fascinant i enyorat, on havia estat feliç i alhora captiva d'una passió que menystenien les regles —“dinosauresca” en paraules de la dona. Per això cerca en la impassibilitat del braquiosaure (els dos amants es van retrobar davant l'animal exposat) la prova que certifiqui l'autenticitat d'una biografia, la seva, que es nodreix de fets reals i altres que ella ha tergiversat volgudament. Enmig de la grisor i de la mediocritat imposades, ens diu Maron, potser l'única sortida rau a estimar, desesperadament, en l'addicció al plaer gairebé clandestí i del dolor per l'absència. Sabent que, al final, la tristesa serà incommensurable i que el pretès somriure de la bèstia prehistòrica es convertirà en poca cosa més que una ganyota per a curiosos.

Tanmateix, hi ha un context, un teló de fons, que no són esmentats amb els noms coneguts històricament, però que són ben presents al llarg de la novel·la, contra els quals la narradora autora hi descarrega la seva ira —continguda, civilitzada però implacable— i uns retrets que no poden dissimular-ne l'amargor acumulada. Monika Iglarz (1941) va néixer al Berlín Oriental, i hi va créixer durant la que ella anomena com a “època singular”: dècades d'un règim menat per “una banda de gàngsters”, entre els quals el seu padastre Karl Maron (ministre d'Interior i membre del servei d'espionatge) i de qui, a banda de prendre'n el cognom, se'n va distanciar

de manera clara. Va marxar de l'RDA el 1988 cap a Hamburg, després de viure vigilada dia i nit per l'Stasi —d'on s'havia donat de baixa després d'haver-hi col·laborat durant mig any— i veient que es prohibia la publicació de les seves obres. El 1993 va tornar a Berlín.

Autora de més de deu novel·les, a més d'assaigs i contes, i guardonada amb prestigiosos premis com el Kleist el 1992; el Friedrich Hölderlin (2003), i el Nacional Alemany (2009), entre altres, Monika Maron és considerada una de les escriptores alemanyes més importants. La seva literatura deixa constància de la “trista herència” d'aquells anys foscos i malaguanyats, i arriba encara més enllà, després de la caiguda del Mur.

Animal trist és, sens dubte, una valuosa troballa que s'ha de celebrar. No havent llegit aquí fins ara cap altre títol de l'autora de l'elogiada *Pawels Briefe* (1999; les cartes en memòria del seu avi jueu), la pregunta que inevitablement es fa el lector és si la qualitat de la resta d'obres de Monika Maron és semblant a la d'aquesta magnífica novel·la. La resposta —que potser Club Editor ja coneix a hores d'ara— és, entre altres raons poderoses, el que fa tan incomparable la literatura amb qualsevol altra cosa prescindible del nostre món.

Joan Fuster
Causar-se d'esperar
Introducció de Ramon Pla i Arxé

edicions 3i4

CAUSAR-SE D'ESPERAR
de JOAN FUSTER
Introducció de Ramon Pla i Arxé

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat